

زمین و انقلاب در ایران ۱۳۶۰-۱۳۴۰، اثر اریک ج. هوگلاند، بررسی اجمالی است از تحولات اجتماعی، اقتصادی و سیاسی ایران پس از انجام اصلاحات ارضی. اصلاحاتی که در میان عوامل تعیین کننده وضعیت عمومی کشور از میانه های دهه ۱۳۴۰ تا میانه های ۱۳۵۰ از جایگاه منحصر به فردی برخوردار بوده است. جایگاه ویژه ای که نمی توان بدون مطالعه دقیق مراحل مختلف کار و

سال تحصیلی ۱۳۵۱-۱۳۵۰ و تابستان ۱۳۵۶ و از خرداد ۱۳۵۷ تا تیر ۱۳۵۸ صورت گرفته است. در این نوشته هیچ روستای به خصوصی، مورد مطالعه خاص قرار نگرفته و حاصل کار را در واقع می توان یک ارزیابی کلی از تاثیر اجتماعی، اقتصادی و سیاسی اصلاحات ارضی بر جامعه روستایی ایران دانست. تقسیم ارضی که در سه مرحله جداگانه و در طول ده سال صورت گرفت نظام کشاورزی

اسلامی، رژیم پهلوی نه تنها در جلب حمایت روستائیان شکست خورد، بلکه دهها هزار تن از شرکت کنندگان در تظاهرات ضد رژیم، که به سقوط نظام سلطنتی سرعت بخشیدند، جوانان روستایی بودند که از روستاها برای کار به شهرها مهاجرت کرده بودند.

با مطالعه این کتاب آشکار می شود که از همان آغاز کار، نه تنها چگونگی پیشبرد این برنامه بر مسؤولان امر روشن نبود و تبعات خرد و کلان آن چندان که باید مورد توجه قرار نگرفته بود، بلکه حتی تصمیم به شروع آن نیز براساس توافق های لازم برای دست زدن به یک چنین برنامه عظیمی گرفته نشده بود.

کتاب مشتمل بر دو بخش و هشت فصل است. عناوین بخش های کتاب عبارت است از:

- ۱ - سابقه اصلاحات ارضی؛
- ۲ - تاثیرات اصلاحات ارضی و عناوین فصل های هشتگانه آن عبارت اند از:

- ۱ - اوضاع و احوال روستاها،
- ۲ - جامعه دهقانی در پایان دهه ۱۳۳۰،
- ۳ - خاستگاه های اصلاحات ارضی،
- ۴ - برنامه اصلاحات ارضی،
- ۵ - زمین داری پس از تقسیم ارضی،
- ۶ - تغییرات اجتماعی - اقتصادی روستایی،
- ۷ - اراده قیصر،
- ۸ - روستاها و انقلاب.

در بخش اول، زمینه و سابقه تاریخی برنامه اصلاحات ارضی که در ۱۳۴۱ آغاز شد مطرح می شود. ابتدا شرایط طبیعی محیط که روش های کشاورزی را مقید می کند (فصل ۱) و ماهیت جامعه دهقانی (فصل ۲) بررسی می شود. سپس، اندیشه تقسیم ارضی با ملاحظه زمینه تاریخی آن بررسی می گردد (فصل ۳). در آخرین فصل این بخش، مجموعه قوانینی که در سه مرحله اصلاحات ارضی وضع شده، موضوع تحلیل قرار گرفته است (فصل ۴).

بخش دوم شامل بحثی درباره نتایج اصلاحات ارضی است.

فصل پنجم به پرسش های مهمی از قبیل چقدر زمین توزیع شده است؛ کدام روستائیان زمین دریافت کرده اند؛ و اندازه زمین های تقسیم شده چقدر بوده، می پردازد. پس از آن، دگرگونی ساختارهای اقتصادی (فصل ۶) و ساختارهای سیاسی روستا پس از اصلاحات ارضی (فصل ۷) مورد بررسی قرار گرفته است. فصل پایانی (فصل ۸) شامل تحلیلی است درباره تاثیر اصلاحات ارضی و پیامدهای آن بر مواضع و حرکت های روستائیان در طول خیزش های انقلابی که به سقوط سلطنت در ایران انجامید.

کتاب های تازه

زمین و انقلاب در ایران ۱۳۶۰-۱۳۴۰



○ زمین و انقلاب در ایران ۱۳۶۰-۱۳۴۰
○ تألیف: اریک ج. هوگلاند
○ ترجمه: فیروزه مهاجر
○ ناشر: شیرازه، تهران، چاپ اول، اردیبهشت ۱۳۸۱

ایران را که مشخصه آن وجود مناسبات فئودالی میان مالکان غیابی و زارعان سهم بر بود، تغییر داد و تقریباً نیمی از خانواده های روستایی را مالک دست کم قطعه زمین کوچکی ساخت. روش هایی که برای اجرای اصلاحات در نظر گرفته شد به گونه ای بود که اکثریت قابل توجه روستائیان نه تنها از تقسیم ارضی سود مادی قابل ملاحظه ای نبردند، بلکه در طول چند سال شرایط اقتصادی آنان به تدریج بدتر هم شد. در پی آن، در سال ۱۳۵۷ به هنگام اوج گیری انقلاب

چگونگی صف آرای نیروهای اجتماعی و سیاسی در طی این مراحل و البته بررسی انواع شکل های مالکیت غالب بر روستاهای کشور و نهادها و شیوه های سازماندهی اقتصادی و اجتماعی این روستاها به اهمیت آن پی برد. مؤلف این اثر با تکیه بر منابع متعدد تحقیقاتی و آماری و از آن مهم تر مشاهدات شخصی گسترده که به یمن حضور طولانی مدت در روستاهای ایران به دست آورده، تصویری دقیق از تمامی این عوامل به دست می دهد. تحقیق میدانی برای این کتاب در طول